

Marek Gumkowski

"Topika", Ernst Robert Curtius,
"Pamiętnik Literacki", T. 63 (1972), z.
1 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/44, 101

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/I/ CURTIUS Ernst Robert: Topika. Przeł. K. Krzemieniowa. "Pamiętnik Literacki" R. LXIII:1972 z. 1 s. 231-265.

Przegląd i analiza t o p o i wywodzących się z retoryki lub poezji starożytnej i średniowiecznej. Autor przedstawia, podając liczne przykłady, t o p o i przynależne gatunkom czy częściom tekstu /topika mowy konsolacyjnej, wstępu, zakończenia/, podaje analizy poszczególnych t o p o i /przywianie natury, świat na opak, młodzieniec o umyśle starca, starzec młody duchem, staro-młoda kobieta/. Podkreśla związki niektórych t o p o i z archetypami nieświadomości zbiorowej, a pojawiające się nowe rozpatruje jako "znaki zmienionej sytuacji duchowej".

BF/44/13

M.G.

/I/ FLORCZAK Zofia: Spór o gramatykę uniwersalną w XVIII wieku. "Pamiętnik Literacki" R. LXIII:1972 z. 1 s.159-172.

Artykuł przedstawia w ogólnym zarysie wynikające z kierunków filozoficznych europejskiego Oświecenia zainteresowanie dla spraw języka jako nie tylko środka komunikacji między ludźmi, ale także jako najistotniejszego czynnika wyrażającego naturę ludzką. Stąd płynie m.in. zainteresowanie dla wykrywania powszechnych reguł rządzących wszystkimi językami i pragnienie ułożenia gramatyki ogólnej, przy pomocy której można dążyć do maksymalnego udoskonalenia języka, będącego wyrazicielem myśli /tak sądzili głównie filozofowie-gramatycy francuscy/. Innym kierunkiem - przeciwstawnym - jest idea szukania w poszczególnych językach etnicznych niepowtarzalnego i jedyne piękna indywidualnego, tkwiącego w każdym języku i odbijającego prawdę o tym narodzie /poglądy głównie filozofów niemieckich/. Artykuł zwraca uwagę, iż spór o zasięg, cele i metodę badań językowych, tak istotnych w XVIII w., jest interesujący nie tylko dla historyków literatury i językoznawców, lecz należy także do przedmiotu badań ważnych dla historyków kultury.

BP/44/14

Z.F.